

Taloussuunnitteluohje 2025

Sisällys

1 Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvioprosessi	2
2 Henkilöstösuunnittelu ja palkkabudjetointi	7
3 Rahoituksen perusteet Pirkanmaan hyvinvointialueella	12
4 Rahoituskehys vuodelle 2025	16
5 Talousarvion tavoitteet	19
6 Lisätietoja	20

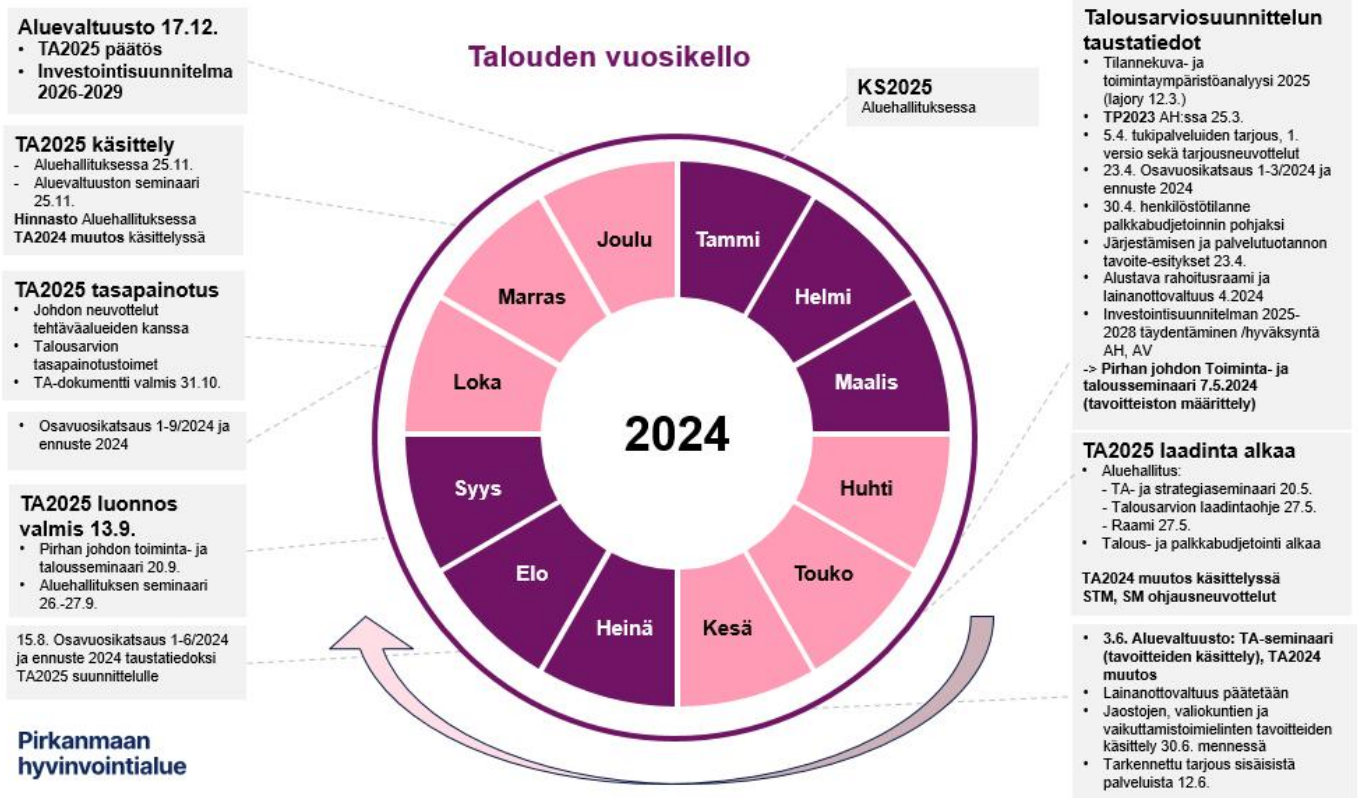

1 Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvioprosessi

1.1. Talousarvioprosessin eteneminen

Talousarviosuunnittelu etenee alla olevan vuosikellon mukaisesti. Ensimmäinen luonnosversio talousarviosta laaditaan syyskuun 2023 puoliväliin mennessä. Aluehallitus käsittelee talousarvion marraskuun 2023 aikana ja aluevaltuusto vahvistaa sen joulukuussa 2023.

Tarkempi aikataulu määräpäivineen on kohdassa 1.2.

Ajantasainen talouden aikataulu kaikkine talouden tärkeine päivämäärineen löytyy intrasta <https://intra.pirha.fi/group/guest/talous-aikataulut>.

1.2. TA-suunnittelun tärkeät päivät

Alla olevasta listauksesta löytyvät tärkeimmät päivämäärät talousarvion laadinnalle.

Touko-Kesäkuu	
6.5.	FPM Talsu aukeaa talousarviosuunnittelulle
7.5.	Pirhan johdon toiminta- ja talusseminaari
20.5.	Aluehallituksen TA- ja strategiaseminaari
27.5.	Aluehallitus päättää Taloussuunnitteluohjeesta 2025
3.6.	Aluevaltuuston TA-seminaari (tavoitteiden käsittely)
12.6.	Tukipalveluiden tarkennetut sisäiset tarjoukset valmiit
13–14.6.	Vuoropuhelu Tukipalveluiden sisäisistä tarjouksista
16.6.	SOJ:n TA2025 alustava luonnos valmis
17.6.	Muut sisäiset tarjoukset valmiit
20.6.	TA2025 hahmotelmaversio talteen FPM Talsuun versioksi 1
	Jaostojen, valiokuntien ja vaikuttamistoimielinten TA2025 tavoitteiden toimitelinkäsittely
	TA2025 tavoitteiden YT-käsittely
Elokuu	
16.8.	Muutosehdotukset laskentatunnisteisiin (TA2025 käytettäväksi)
23.8.	Tukipalveluiden TA2025 luonnosversio valmis
30.8.	SOJ:n TA2025 luonnosversio valmis
Syyskuu	
12.9.	TA2025 luonnosversio valmis Sote- palvelulinjoilla ja Pelassa
13.9.	TA2025 luonnosversio valmis kokonaisuudessaan
17.9.	TA2025 luonnosversio Pirhan joryssä
18.9.	Muutosehdotukset laskentatunnisteisiin (käyttösuunnitelmassa 2025 käytettäväksi)
20.9.	Pirhan johdon toiminta- ja talusseminaari
26.–27.9.	Aluehallituksen talusseminaari
Lokakuu	
30.9.–4.10.	Ylimmän johdon neuvottelut tehtäväalueiden kanssa (TA tasapainotus)
30.9.–8.10.	Tasapainotusneuvottelujen mukaista priorisointia koskevien päätösten toteuttaminen (erillinen tarkempi aikataulu)
11.10.	Tukipalveluiden TA2025 valmis
11.10.	Kaikkien yksiköiden sisäiset myynnit valmiit
16.10.	SOJ:n TA2025 valmis
23.10.	TA2025 kokonaisuudessaan valmis, FPM Talsu lukitaan
24.10.	TA-dokumentin materiaalin toimitus (toimintasuunnitelmat, tavoitteet, talous, HR)
31.10.	TA-dokumentti valmis
Marras-Joulukuu	
	Käyttösuunnitelman laatiminen FPM Talsussa
25.11.	Aluevaltuuston TA2025 -seminaari
25.11.	TA2025 Aluehallituksessa
17.12.	TA2025 Aluevaltuustossa
31.12.	FPM Talsu Käyttösuunnitelma valmis
1 / 2025	Vuosisuunnitelma 2024 Aluehallitukseen: KS2024, tavoitteiden toteuttamisen suunnitelmat, toiminnan suunnittelu alatasolle

1.3. Talousarvion valmistelutaso

Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvio suunnitellaan FPM Talsu – taloussuunnittelujärjestelmässä.

Pirkanmaan hyvinvointialueella talousarvio valmistellaan kustannuspaikkatasolle. Ne vastuualueet, jotka eivät pysty toteuttamaan talousarviosuunnittelua suoraan vastuuyksiköidensä kustannuspaikoille, voivat käyttää suunnittelussa apuna ns. vastuualuetasosta talousarviokustannuspaikkaa, jolle kirjaavat koko vastuualueen talousarvion yhteensä. Tämä vain talousarviovaiheessa käytössä oleva kustannuspaikka tulee tyhjentää käyttösuunnitelmaa laadittaessa varsinaisen toiminnan kustannuspaikoille. Uuden talousarviokustannuspaikan käyttöönotosta tulee sopia lähettämällä sähköpostia osoitteeseen talous@pirha.fi.

Talousarvion laadinnassa noudatetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen tilikartan mukaista tilitasoista suunnittelua. Mikäli se ei ole mahdollista, voi talousarvioerät suunnitella tilikartassa myös mille tahansa tiliryhmän tileistä. Jos eriä ei ole suunniteltu tilikohtaisesti talousarviovaiheessa, se tulee tehtäväksi loppuvuodesta 2024 käyttösuunnitelmaa laadittaessa.

Talousarviokumentissa esitetään tehtäväalue-, palvelulinja- ja toimialuetasot.

1.4. Huomioitavaa tuottojen ja kustannusten budjetoinnissa

Kirjanpito-tili 4377 Laboratoriopalvelut (mm. valmiusmaksu ja arkistointi) on poistunut käytöstä ja erät kirjataan tilille 4432 Laboratoriopalvelut, ei potilaskohtainen.

Työnohjauksen kustannukset kirjataan v.2025 tilille 4475 Muut asiantuntijapalvelut (aiemmin tili 4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut).

Muut mahdolliset muutokset lisätään ohjeeseen Valtiovarainministeriön annettua asetuksen hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2025.

1.5. Sisäisten erien suunnittelu

Tukipalvelut organisaatio laatii tarjouksen palveluitaan käyttäville ostajille myytävistä eristä. Sen jälkeen myyjät ja ostajat neuvottelevat sisäisestä kaupasta tarvittaessa. Sisäiset erät tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Myös muiden organisaatio-osien keskenään käymä sisäinen kauppa tiedotetaan myyjän toimesta ostajaorganisaatiolle ja siitä neuvotellaan tarvittaessa.

Sisäisten erien suunnittelussa käytetään tilikartan sisäisten erien tilejä. Sisäiset myynnit tallennetaan taloussuunnittelujärjestelmään myyjäorganisaation toimesta sekä myyjän että ostajan talousarvioihin kyseisen erän sisäisille tileille.

1.6. Organisaation sisäiset vyörytykset talousarviossa

Pirkanmaan hyvinvointialueella vyörytetään Strateginen ohjaus ja järjestäminen - tehtäväalueen sekä Sote-johdon ja integraatiotoiminnan nettokustannukset edelleen varsinaisen toiminnan yksiköille. Muutoksena aiempaan aluevaalien toimittamisesta ja aluepoliittisista elimistä aiheutuvia kustannuksia ei vyörytetä, vaan ne jäävät SOJ:n kustannuksiksi. Hyvinvointialueen vyörytyserät lisätään kullekin palvelulinjalle keskitetysti talousohjauksen toimesta.

Palvelulinjoilla, toimialueilla ja vastuualueilla olevat yhteiset ja hallinnolliset kustannuspaikat vyörytetään nolliille, jotta kaikki kustannukset kohdistuvat varsinaiseen toimintaan.

Vyörytettäessä vyörymään lähtee kunkin vyörytettävän kustannuspaikan ali-/ylijäämä ja se vyörytetään vastaanottaville kustannuspaikoille ulkoisten toimintakulujen suhteessa.

1.7. Laskentatunnistemuutokset

Vuodelle 2025 kohdistuvista laskentatunnistemuutoksista ilmoitetaan palvelulinjoittain ohjeen <https://intra.pirha.fi/group/guest/laskentatunnisteet> mukaisesti.

Mikäli talousarviosuunnittelussa tarvittavaa kustannuspaikkamuutosta ei ole esitetty tehtäväksi 3.5. mennessä, tulee esitys tehdä mahdollisimman pian tarpeen ilmettyä,

jotta kustannuspaikat saadaan mukaan vuoden 2025 taloussuunnittelussa käytettäväksi. Erityisesti pyydetään kiinnittämään huomiota mahdollisesti muuttuvan organisaatorakenteen ja palveluverkon osalta organisaatorakenteen ja kustannuspaikkojen ajan tasalle saattamiseen viimeistään 18.9. mennessä. Muutoksia päivitetään FPM Talsuun 31.10. saakka.

1.8. Taloussuunnitelman koostaminen

Pirkanmaan hyvinvointialue laatii keskitetysti taloussuunnitelman vuosille 2026–2027 vuoden 2025 talousarvioon pohjautuen. Taloussuunnitelma esitetään tehtäväalueittain ja palvelulinjoittain talousarviokirjassa.

1.9. Toimintasuunnitelman laatiminen

Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintasuunnitelmat laaditaan yksiköissä syksyllä 2024 ja ne toimitetaan talousarviokumenttiin liitettäväksi taloussuunnitteluohjeen aikataulun mukaisesti. Tietojen toimittamisesta tulee erillinen pyyntö talouspäälliköille.

1.10. Käyttösuunnitelman laatiminen

Hyväksytyn talousarvion pohjalta laaditaan vuoden loppuun mennessä käyttösuunnitelma, jossa tarkennetaan laadittua talousarviota kustannuspaikka- ja tilitasoilla sekä jaetaan talousarvio kuukausille. Henkilöstökustannukset jakautuvat kuukausille palkkabudjetoinnin mukaisesti (palkankorotukset sisältäen), muut erät jaetaan taloussuunnittelujärjestelmässä kuukausille automaattisesti 1/12-osin. Halutessaan tuottojen ja muiden kuin henkilöstökustannusten kohdentumista kuukausille voi muuttaa. Suurempien erien kohdalla onkin hyvä tarkentaa kuukausijakoa, mikäli kustannukset tai tuotot eivät toteudu tasaisesti kalenterivuoden aikana.

Käyttösuunnitelmadokumentissa esitetään tuloslaskelmien lisäksi talousarviovuodelle asetetut tavoitteet yksikkötasolla.

2 Henkilöstösuunnittelu ja palkkabudjetointi

2.1. Yleistä

Henkilöstösuunnittelu perustuu hyvinvointialueen strategiaan, strategian toimeenpano-ohjelmaan ja henkilöstöohjelmaan sekä vuosittain asetettaviin toiminnan tavoiteesityksiin ja niiden henkilöstövaikutusten arviointiin.

Henkilöstösuunnittelussa ja henkilöstövoimavarojen kohdentamisessa huomioidaan toimintaympäristön keskeiset muutokset, kuten palvelutarpeen kasvu, henkilöstömitoitus, henkilöstön saatavuus, rahoitus ja lainsäädäntö sekä kriittisimmät ja eniten kustannushyötyä tuottavat tavoitteet. Henkilöstön saatavuus, riittävyys ja pysyvyys ovat kriittisiä tekijöitä, jotta hyvinvointialue pystyy menestymään muuttuvassa toimintaympäristössään.

Talousarviovalmistelussa varaudutaan virka- ja työehtosopimusten nojalla toteutettaviin palkankorotuksiin, palkkaharmonisointiin ja uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoon SOTE ja HYVTES -sopimusaloilla. Palkkausjärjestelmissä siirrytään kohti osaamiseen ja vaativuuteen perustuvaa taso / urapalkkajärjestelmää.

2.2. Työ- ja virkaehtosopimukseen perustuvat palkankorotukset

Hyvinvointialueella käytettävien työ- ja virkaehtosopimusten voimassaolo päättyy 30.4.2025 (SOTE, LS, HYVTES). Työ- ja virkaehtosopimukseen liittyvistä vuodelle 2025 kohdentuvista palkankorotusvaikutuksista tiedetään nykyisen sopimuskauden aikana sovitut, 1.6.2025 toteutuvat paikalliset järjestelyerät.

		SOTE- sopimus	Lääkärit ****	HYVTES
1.2.2025	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä) ***			0,40 %
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä) **	0,80 %	0,80 %	0,40 %
1.6.2025	Yhteensovittamiserä (paikallinen erä)	2,00 %	2,10 %	1,00 %

** Yksi kehittämishjelmaerä voidaan käyttää keskitetysti.

*** Jos kesäkuun 2025 paikallisesta erästä erotettua keskitettyä erää ei voida käyttää 1.2.2025, siirtyy se käytettäväksi 1.6.2025.

Koska uusien työ- ja virkaehtosopimusten osalta ei ole vielä tietoa niihin sisältyvistä sopimuskorotuksista, varaudutaan alustavasti talousarvion valmistelussa 1,0 % yleiskorotukseen 1.6.2025. Mikäli tilannearvio palkankorotusten osalta täsmentyy talousarviovalmistelun edetessä, voidaan varaus myöhemmin joko poistaa kokonaan tai sitä voidaan muuttaa.

2.3. Palkkaharmonisaatio

Palkkaharmonisaatio tulee toteuttaa kohtuullisessa ajassa. Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman mukaisesti palkkaharmonisointi toteutetaan vuosina 2023–2025.

Palkkaharmonisointi pyritään rahoittamaan pääosin valtakunnallisella tasolla sovittujen järjestelyerien paikallisella kohdentamisella. Järjestelyerien on alustavasti arvioitu riittävän Pirkanmaan hyvinvointialueella palkkaharmonisoinnin toteuttamiseen suunnittelussa aikataulussa. Paikalliset erät eivät ole tarkoitettu ainoastaan tukemaan palkkojen harmonisointia tai uusien palkkausjärjestelmien käyttöönottoa. Onkin mahdollista, että aikataulu viivästyy suunnitellusta, mikäli paikallisten erien käytölle nousee neuvotteluissa myös muita kohdennustarpeita.

Palvelulinjat eivät varaudu erikseen budjetissaan palkkaharmonisoinnin toteuttamiseen.

2.4. Palkat

Henkilöstöresurssit suunnitellaan palvelulinjoittain talousarvioon realistisesti siten, että henkilöstökulut pystytään kattamaan palvelulinjalle osoitetulla rahoituksella. Henkilöstökustannuksille ei ole erillistä raamia. Henkilöstöresurssien suunnittelun lähtökohtana on vuoden 2023 tilinpäätös, huomioiden toiminnan muutostarpeet.

Henkilöstöresursseja voidaan lisätä esim. ostopalveluista omaksi toiminnaksi siirtämällä tai muulla kulurakenteen muutoksella. Resurssia voidaan uudelleen kohdentaa sisäisillä järjestelyillä.

Vuodelle 2025 arvioitu sopimuskorotusten kokonaiskustannusvaikutus on kaikkiaan + 5,6 % verrattuna vuoteen 2024. Palkankorotukset huomioidaan budjetointijärjestelmässä automaattisesti sopimusryhmittäin varsinaisen palkan mukaisesti. Sopimuskorotukset kohdentuvat järjestelmässä laskennallisesti koko henkilöstölle.

Palkkabudjetti suunnitellaan kustannuspaikoittain, tarvittaessa kohde ja projektitasolla. Budjetointi laaditaan henkilötasoisesti vakinaisen henkilöstön osalta, joiden tiedot siirtyvät budjetointiohjelmaan 30.4.2024 tiedoin liittymällä HR-järjestelmästä. Tarkkuustasona on varsinainen palkka. Nykytilan tarkistuksen yhteydessä tarkistetaan, että kaikille vakinaisille tehtäville on budjetoitu palkkaraha. Sijaismäärärahat, määräaikaisen henkilöstön palkat sekä erilaiset maksettavat palkanlisät ja palkkakustannuksia vähentävät henkilöstökorvaukset budjetoidaan kokonaisuutena sopimusryhmittäin.

Henkilökohtaisia lisiä budjetoidaan ainoastaan tilanteessa, jossa työ- ja virkaehtosopimuksissa määritelty sopimuksen vähimmäistaso ei *hyvinvointialuetasolla* toteudu. Sopimusperusteinen alaraja tarkistetaan heinäkuun palkanmaksun yhteydessä ja informoidaan sen jälkeen palvelulinjojen taloustiimejä tilanteesta. Hyvinvointialueen sisäisiä eroja ei viedä talousarvioon, vaan niiden oikeudenmukaisuutta arvioidaan muutamia kertoja vuodessa vapautuvia henkilökohtaisia lisiä uudelleen kohdentamalla palvelutuotannon johdon arvioimalla tavalla.

Strategisena tavoitteena on vähentää sijaisten ja vuokratyövoiman käyttöä ja vahvistaa vakinaista omaa varahenkilöstöä kartoittamalla alueen ympärivuotiset sijaistarpeet (esim. vuosilomat) ja rekrytoimalla näihin vakituiset työntekijät. Budjetoinnin yhteydessä sijaistamiseen kohdennettavat määrärahat tarkastellaan kokonaisuutena. Vakinaisen varahenkilöstön palkat budjetoidaan vakituisten työntekijöiden palkkoihin ja huomioidaan vastaava summa pois sijaismäärärahoista. Osa keskitetyistä varahenkilöstöstä toimii klinikkakauppaperiaatteella eli sijaisten palkkakustannukset huomioidaan sisäisinä palveluostoina ja myynteinä. Vakinaisen varahenkilöstön lisäämisen tavoitteena on myös vähentää lisä- ja ylitöiden määrää.

Lomarahavaraus ja lomapalkkavelan muutoksen osuus muodostuvat budjetoitiohjelmaan budjetoitujen palkkojen mukaisesti automaattisesti. Lomarahavaraus on 5 % palkkasummasta ja lomapalkkavelan osuus on arvioitu olevan 0,50 % palkkasummasta, huomioiden vuodelle 2025 tulevat sopimuskorotukset.

Henkilösivukulut on määritelty budjetoitiohjelmaan vuodelle 2025 vuoden 2024 vahvistettujen sivukuluprosenttien mukaisesti, lukuun ottamatta tapaturmavakuutusmaksua, joka on pidetty vuoden 2024 talousarvion mukaisella tasolla. Sivukuluprosentti on yhteensä 23,24 % palkoista. Henkilösivukuluprosentteja tarkistetaan talousarviovalmistelun edetessä ja ne vahvistuvat lopullisesti vasta syksyllä. Sivukuluprosenttien tarkennuksista ilmoitetaan erikseen.

<https://intra.pirha.fi/group/guest/henkilostobudjetointi1>

2.5. Uudet virat ja tehtävät, virka- ja tehtävämuutokset sekä virka- ja tehtäväsiirrot

Uudet virat ja tehtävät sekä kustannusvaikutuksia sisältävät virka- ja tehtävämuutokset esitetään budjetoitijärjestelmässä palkkabudjetin resurssimuutosten suunnittelu -välilehdellä, jonne kirjataan palkka- ja resurssitiedot sekä perustelu ja tieto muutoksen rahoituksesta. Kun esitetty resurssimuutos on hyväksytty palvelulinjalla tai tehtäväalueella, siirtyy palkkavaraukseen budjettiin, jossa sen tulee mahtua annettuun talousarvioraamiin.

Hyväksytyjen resurssimuutosten osalta tarkastellaan lisäksi resurssimuutoksen vaikutus budjetoituihin palkanlisiin (lisääntykö, väheneekö, pysyykö ennallaan).

Rekrytointihaasteellisten, budjetoitihetkellä täyttämättömien tehtävien osalta esihenkilöiden tulee arvioida tehtävien tarve uudelleen ja esittää palkkarahat tehtäviin resurssimuutosten suunnittelun välilehdellä. Kun esitetty resurssitarve on hyväksytty vuoden 2025 talousarvioon sisällytettäväksi palvelulinjalla tai tehtäväalueella, siirtyy palkkavaraukseen budjettiin. Mikäli palkkavaraukseen on edellisenä vuonna toteutunut esimerkiksi työvoimanvuokraukseen, tulee vastaavasti ostopalveluihin varattua määrärahaa pienentää.

2.6. Osaaminen

Henkilöstön osaamisen kehittäminen suunnitellaan strategiatavoitteiden ja toiminnallisten muutosten mukaisesti. Kullakin toimialueella tehdään talousarviovaraus ulkopuolista täydennyskoulutusta varten ja huomioidaan hyvinvointialueen monipuolinen, sisäinen täydennyskoulutustarjonta.

Täydennyskoulutukseen suositellaan käytettävän enintään 1 % palkkamenoista, josta tarkan suunnitteluvarauksen alueet suunnittelevat itsenäisesti omaan talousarvioonsa sovitettuina. Täydennyskoulutukseen varattavat määrärahat budjetoidaan tilille 4440 koulutus- ja kulttuuripalvelut.

2.7. Työnohjaus

Työnohjauksen tavoitteena on vahvistaa työntekijöiden turvallisuutta ja terveyden ylläpitämistä sekä työssä jaksamista. Työnohjauksen tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista ja parantaa työskentelyn laatua ja tehokkuutta. Työnohjaus on osin lakisääteistä. Tarkan suunnitteluvarauksen alueet suunnittelevat itsenäisesti omaan talousarvioonsa toiminnan tarpeiden mukaisella tavalla. Työnohjaus budjetoidaan aikaisemmasta poiketen tilille 4475 muut asiantuntijapalvelut.

2.8. Työhyvinvointi ja henkilöstöetuudet

Henkilöstöjaosto päättää vuoden 2025 henkilöstöetuuksista vasta myöhemmin syksyllä. Henkilöstöetujen ja työhyvinvointitoiminnan suunnitteluvaukset tehdään yksikön omaan talousarvioon.

Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa varaudutaan seuraaviin henkilöstöetuihin:

- liikunta-, kulttuuri-, työmatka- ja hyvinvointietu budjetoidaan 200 euroa/työntekijä (tilille 4469 Muut palveluostot)
- merkkipäivien huomioiminen 50 vuotta ja 60 vuotta 150 euroa/henkilö, eläkelahja 300 euroa/henkilö (tilille 4030 muut palkkiot)
- työnantajan osuus verottajan määrittämästä lounasedusta 25 %, säilyy edellisen vuoden tasolla, budjetoiva yksikkö arvioi yksiköön oikean tason (tilille 4412 Ravitsemuspalvelut)
- kahvit, teet, maidot/kauramaidot enintään 25 euroa/henkilö (tilille 4520 Elintarvikkeet)

Vuodelle 2025 on valmisteltu edellä mainittujen henkilöstöetuuksien ohella työsuhdepolkupyöräetuutta. Päätökset etuuden käyttöönotosta ja ehdoista päätetään syksyllä. Tarkoitus on, että uusi etuus on vaihtoehtoinen etuus ja siten vaikutukseltaan kustannusneutraali.

Lisäksi suunnitteluvaiheessa tyhy-toimintaan varataan laskennallisesti 50 euroa / työntekijä tilille 4469 Muut palveluostot. Virvan tukemiseen budjetoidaan 20 euroa / henkilö keskitetysti HR:n toimesta.

Valmistelussa huomioidaan Pirkanmaan hyvinvointialueen työsuojelun ja työhyvinvointiohjelma vuosille 2023–2025.

3 Rahoituksen perusteet Pirkanmaan hyvinvointialueella

Hyvinvointialueet ovat osa julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousohjausta. Valtion rahoitus on yleiskatteellista ja vuositasolla kiinteää.

3.1. Valtion rahoitus hyvinvointialueille

Valtion rahoituksen lähtötason perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia, rahoituskustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia.

Käyttökustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti hyvinvointialueiden asiakasmaksutulot sekä muut toiminta- ja rahoitustuotot. Valtion rahoitettava osuus pohjautuu nettokustannuksiin (toimintakulut – toimintatuotot = nettokustannukset + poistot).

Valtion rahoitus perustuu hyvinvointialueen asukasmäärään, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöihin, asukastiheyteen, vieraskielisyyteen, kaksikielisyyteen, saaristoisuuteen, saamenkielisyyteen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, yo-sairaalaosuuksiin sekä pelastustoimen riskitekijöihin.

3.2. Vuoden 2025 rahoituksen määräytyminen

Vuoden 2025 rahoituksen pohjana on hyvinvointialueiden vuoden 2023 toteutuneet nettokustannukset. Vuoden 2025 rahoitukseen huomioidaan lisäksi hyvinvointialueiden vuoden 2023 alijäämään perustuva jälkikäteiskorjaus.

Lopullinen vuoden 2025 rahoituksen taso päätetään syksyllä 2024, jolloin nyt määriteltyyn rahoitukseen tarkennetaan lopulliset lakisääteiset muutokset sekä syksyn HVA-indeksin ennuste.

Palvelutarpeen kasvu

Vuoden 2025 rahoitukseen huomioidaan THL:n laskelmien mukaisesti palvelutarpeen kasvu vuodesta 2024 vuoteen 2025. Palvelutarpeen kasvun arvio on koko maan rahoituksessa 1,02 %, mutta Pirkanmaan hyvinvointialueella se on jonkin verran suurempi, 1,32 % + määräaikainen (2023–2029) korotus 0,2 %.

Hyvinvointialueen hintaindeksi

Vuoden 2025 rahoitukseen huomioidaan lisäksi hintaindeksi, joka kuvaa kustannustason muutosta vuoden 2024 tasosta. Hintaindeksi muodostuu ansiotasoindeksistä, kuluttajahintaindeksistä sekä hyvinvointialueyönantajan sosiaaliturvamaksun muutoksesta. Alustava arvio hintaindeksin muutoksesta on soten osalta 2,72 %. Hintaindeksi päivittyy vielä syksyllä.

Tehtävämuutosten huomioon ottaminen

Valtion rahoituksen tasoa määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella.

Tehtävämuutosten vuoksi rahoitusta leikataan vuodelta 2025 yhteensä 336 miljoonaa euroa 1,37 %.

3.3. Hyvinvointialueen talousarvio ja -suunnitelma

Aluevaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Pirkanmaan hyvinvointialueen taloussuunnitelma sisältää kaksi suunnitteluvuotta talousarviovuoden lisäksi (1+2 vuotta).

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä.

Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Vuoden 2023 alijäämä oli 136,5 miljoonaa euroa ja vuodelle 2024 ennustetaan myös alijäämää. Nämä tulee saada katetuksi vuosien 2025 ja 2026 aikana ja sen vuoksi vuodet suunnitellaan ylijäämäisiksi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investoinnit.

Hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit on perustuttava investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet.

3.4. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma

Hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Vuosien 2025–2028 investointisuunnitelmat on ensimmäisen kerran laadittu vuoden 2023 loppuun mennessä ja niitä päivitetään edelleen touko-kesäkuussa 2024.

Hyvinvointialueiden tulee lisäksi laatia vuoden 2024 kalenterivuoden loppuun mennessä vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmat ministeriöille hyväksyttäväksi.

Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Investointisuunnitelma koskee koko Pirkanmaan hyvinvointialueen konsernia.

3.5. Hyvinvointialueen lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen lainanottovaltuuden (pitkäaikaiset lainat). Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi. Jos julkisen talouden, valtiontalouden tai hyvinvointialueen rahoitusasema heikentyy merkittävästi, hyvinvointialueen lainanottovaltuutta voidaan pienentää.

Valtioneuvosto voi muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Pirkanmaan hyvinvointialueelle hyväksyttiin poikkeuksellinen 900 miljoonan euron lainanottovaltuus vuonna 2024 alkaville investoinneille.

4 Rahoituskehys vuodelle 2025

Valtion rahoituskehys Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuodelle 2025 täsmentyy lopullisesti vasta loppuvuodesta 2024. Talousarviovalmistelussa käytetään huhtikuussa 2024 julkaistua tietoa, jonka mukaan Pirkanmaan hyvinvointialueen yleiskatteellinen valtionrahoitus vuodelle 2025 olisi 2 520 miljoonaa euroa. Kun rahoituskehys tarkentuu, niin rahoitukseen tehdyt muutokset sisällytetään talousarvioon.

Vuoden 2025 rahoitus, Pirkanmaa		
Rahoituserä	euroa	Muutos%
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2024	2 232 673 553	
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2024	47 697 659	
Siirtymätasaus vuonna 2024	-3 495 888	
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2024	2 276 875 325	
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2025	2 466 089 333	10,45 %
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2025	54 195 338	13,62 %
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2025	2 520 284 672	10,69 %
Siirtymätasaukset vuonna 2025	0	0,00 %
Rahoitus yhteensä vuonna 2025	2 520 284 672	10,69 %

Rahoituksen kasvu vuodesta 2024 vuodelle 2025 on yhteensä 243 milj. euroa (10,7 %). Talousarvioon sisällytettävät rahoitukseen vaikuttavat lakisääteiset muutokset ovat seuraavia:

Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaiset toimenpiteet vuodelle 2025, Pirkanmaa	euroa
Hoitotakuun toteutus	1 430 000
Seulontaohjelman laajennus (suolistosyövän seulonnan laajennus uusiin ikäluokkiin)	170 000
Sote-valvontalaki (nettomuutos)	250 000
Laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista (nettomuutos)	-30 000
Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen	3 375 000
Pidetään voimassa 1.9.2023 voimaan tuleva 14 vrk hoitotakuu	-2 410 000
Uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset	-960 000
Terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset	-4 820 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentäminen	-965 000
Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen	-1 155 000
Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen kehittäminen	-2 890 000
Vammaispalvelulain tarkentaminen ja voimaantumisen siirtyminen	9 640 000
Keliakiakorvauksen laajentaminen, lääkirilausuntojen lisääntyminen	95 000

Mielenterveyslain muuttaminen (tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoid)	-30 000
lääkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen (Lisätoimet 2024)	-4 340 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-12 530 000
Vammaispalvelulain uudistus (Lisätoimet 2024)	-6 750 000
Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen henkilöstön saatavuuden helpottamiseksi ja lastensuojelun riittävyden turvaamiseksi (Lisätoimet 2024)	-190 000
Asiakasmaksujen korottaminen (Lisätoimet 2024)	-9 640 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024)	-480 000
Sairaaloiden ja päivystysten sekä erikoissairaanhoidon työnjaon säästöjen pieneneminen (HO 2023)	965 000
Terapiatakuun voimaantulon siirto alkamaan 1.5.2025 (HO 2023)	-1 120 000
Vuoden 2025 rahoituksessa huomioitavat tehtävämuutokset yhteensä	-32 385 000

Rahoitus on hyvinvointialuetasosta yleiskatteellista rahoitusta ja se näkyy vain hyvinvointialuetasolla. Rahoitusta ei jaeta organisaatiossa alemmille tasoille (tehtäväalueet, palvelulinjat).

Talousarviovalmistelua ohjataan kustannustasomuutoksilla. Sote-palvelulinjojen ja pelastustoimen toimintakate voi kasvaa enintään HVA-indeksiin (2,72 %) mukaisesti verrattuna vuoden 2024 ennusteeseen. Tällöin toimintakate on:

- Sote -2 242 miljoonaa euroa (puuttuu muuttuvat tehtävät)
- Pela -74,2 miljoonaa euroa

Sisäisten yksiköiden osalta taloussuunnittelua ohjataan sillä periaatteella, että niiden sisäinen laskutus tai vyörytykset eivät saa rasittaa varsinaisen palvelutoiminnan tehtäväalueita heidän kasvuraamiaan enempää, vaan kasvuvarana myös näissä käytetään HVA-indeksiä (+2,72 %). Tukipalveluiden taloussuunnittelua ohjaa sisäisen laskutuksen taso, joka saa olla enintään 440,3 miljoonaa euroa. Lisäksi tukipalveluille määritellään tyhjien tilojen aiheuttamien kustannusten vuoksi erillinen alijäämätavoite, jonka suuruus määrittyy myöhemmin. Strategisten ohjauksen ja järjestämisen toimintakate saa olla enintään 65,5 miljoonaa euroa.

Varattuun raamikasvuun tulee sisällyttää lähtökohtaisesti kaikki kustannusnousut. Mikäli indeksivaraus ei riitä, tulee sen ylittävät esitykset tuoda erikseen tasapainotusneuvotteluihin, eikä niitä saa sisällyttää mukaan talousarvioesitykseen

ennen erillisiä neuvotteluja ja hyväksyntää. Esitysten toimittamista varten toimitetaan erikseen ohjeet talouspäälliköille.

Talousarviovalmistelu perustuu hyvinvointialueen strategiaan ja strategian toimeenpano- ohjelmaan. Strategian toimeenpano-ohjelman tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset tulee sisällyttää täysimääräisesti talousarvioon.

Uusien lakisääteisten tehtävien tarkempi jakautuminen palvelulinjoille annetaan sote-joryn jaettavaksi. Sote-jory jakaa lisäksi tehtäväalueensa raamin itse tarkemmin palvelulinjoilleen.

Myöhemmin suunnittelun edetessä huomioitavia raamiin vaikuttavia asioita:

- Tyhjen tilojen osuus huomioidaan raamissa toimintakatetta vähentävänä eränä muilla tehtäväalueilla paitsi tukipalveluilla, koska niitä ei enää jatkossa laskuteta sisäisesti muun vuokran mukana, vaan ne jäävät toimitilojen alijäämäksi. Raamisiirto huomioidaan, kun tyhjen tilojen arvo on selvinnyt ja niiden vähentämiseksi on asetettu tavoite vuodelle 2025.
- Asiakaslaskutuksen keskittäminen talouspalveluille viedään loppuun vuoden 2024 aikana ja tähän liittyvät siirrot huomioidaan tehtäväalueiden välillä, kun luvut ovat täsmentyneet.

Rahoituksen muut erät, kuten vuoden 2023 alijäämän jälkikäteiskorjaus jätetään hyvinvointialueen ylijäämäksi, jotta vuosien 2023 ja 2024 aikana kertynyt alijäämä saadaan katettua.

Vuoden 2025 ylijäämätavoitteeksi asetetaan noin 100 miljoonaa euroa.

Muiden tulojen osalta myynnit ja tuotot suunnitellaan talousarvioon yksiköittäin mahdollisimman realistista arviota käyttäen.

Hyvinvointialueen hintaindeksissä vuodelle 2025 ennustettu kuluttajahintaindeksin osuus on 1,3 %. Sitä voidaan käyttää myös lähtökohtana ulkopuolisten palveluiden hinnanmuutoksille, vaikka kilpailutusten ja sisällöllisten muutosten kautta niissä voidaan pyrkiä pienempäänkin.

Tehtäväalueiden ja palvelulinjojen tulee kiinnittää erityistä huomiota ostopalveluiden (sis. konsernin sisäiset ja in house-yhtiöiden ostot) vähentämiseen vuonna 2024.

Henkilöstön osto- ja vuokratyövoiman käyttöä tulee merkittävästi vähentää talouden tasapainottamiseksi.

5 Talousarvion tavoitteet

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia toimii talousarvion laatimisen perustana. Strategian toimeenpano-ohjelma täsmentää strategiaa ja sen toimenpiteet kytkeytyvät talousarvioon. Talousarvioon asetettavien tavoitteiden on toiminnan, talouden ja henkilöstöasioiden osalta toteutettava vuosille 2023–2025 hyväksytyä hyvinvointialueen strategiaa ja sitä tarkentavia ohjelmia.

Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvion tavoitteistojen valmistelua koordinoidaan strategian toimialueelta ja strategisen suunnittelun ja järjestämisen vastuualueella.

Talousarvion tavoitteiston muodostavat järjestämisen tavoitteet sekä tehtäväalueiden ja sosiaali- ja terveystalouden palvelulinjojen toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteet ovat sitovia ja ne tulee asettaa niin, että niiden saavuttaminen on todennettavissa. Ne perustavan strategian ja toimeenpano-ohjelman lisäksi tilannekuvaan ja toiminnan painopisteisiin. Tavoitteiden valmistelu on käynnistetty keväällä 2024 ja valmistelu etenee noudattaen toiminnan ja talouden suunnittelusta julkaistua aikataulua.

Toimintasuunnitelmatekstit, joissa kuvataan toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi, laaditaan erillisen ohjeistuksen mukaisesti syyskuun aikana.

Lopulliset talousarvion tavoitteet hyväksytään talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

6 Lisätietoja

Taloussuunnitteluun liittyen:

- Talouspalvelujohtaja Mikko Hannola, mikko.hannola@pirha.fi, puh. 040 572 5584
- Taloussuunnittelupäällikkö Leena Gabrielsson, leena.gabrielsson@pirha.fi, puh. 040 729 7317

Palkkabudjettiin liittyen:

- Kehittämispäällikkö Anne Markkula, anne.markkula@pirha.fi, puh. 044 486 1619

Tavoitteisiin liittyen:

- Strategiapäällikkö Kristiina Lumme, kristiina.lumme@pirha.fi / strategia@pirha.fi, puh. 044 472 2679